

ZADANIA KOMPLEKSOWE

▶ BADANIE SKARG I WNIOSKÓW ZGŁASZANYCH DO PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI PRACY

Rozpatrywanie i załatwianie skarg jest jednym z najistotniejszych zadań Państwowej Inspekcji Pracy. Skargi zgłaszane są przede wszystkim przez pracowników i byłych pracowników, ale także m.in. przez osoby zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych bądź nieposiadające żadnej umowy, osoby niepełnosprawne, cudzoziemców, jak również przez związki zawodowe, instytucje państwowe oraz samorządowe. Przedmiotem skarg są najczęściej naruszenia przepisów prawa pracy, w tym przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia, dotyczące bezpośrednio osoby, która wnosi skargę. Załatwienie skargi następuje w szczególności poprzez udzielenie wyjaśnień osobie wnoszącej skargę, uwzględnienie przedmiotu sprawy w ramach kontroli realizowanej zgodnie z Programem działania Państwowej Inspekcji Pracy, a także podjęcie decyzji o wszczęciu kontroli w wyznaczonym terminie, czy też przekazanie sprawy innej jednostce organizacyjnej Państwowej Inspekcji Pracy bądź innemu organowi właściwemu rzeczowo do rozpatrzenia sprawy.

W 2024 roku inspektorzy pracy będą reagować na zgłaszane sygnały o naruszaniu przepisów prawa pracy, w tym przede wszystkim dotyczące nieprawidłowości związanych z wypłatą wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń, czasem pracy oraz stosunkiem pracy i szeroko rozumianymi warunkami pracy. Poza tym inspektorzy pracy szczególną uwagę będą przywiązywali do nowo wprowadzonych rozwiązań legislacyjnych obejmujących w szczególności pracę zdalną oraz uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem, ale także znowelizowane prawa pracownicze, w tym rozszerzoną ochronę stosunku pracy.

Planowana liczba kontroli: bez limitów

Koordinacja: Departament Prawny

► EMERYTURY POMOSTOWE

Ustawa o emeryturach pomostowych nałożyła nowe zadanie na PIP, związane z koniecznością prowadzenia kontroli prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Nowelizacja tej ustawy z 2023 r. określiła dodatkowo niewygasający charakter uprawnień pracowników wykonujących tego rodzaju prace.

Inspektorzy pracy, oprócz dotychczasowego uprawnienia do nakazania pracodawcy umieszczenia pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zostali uprawnieni do nakazania umieszczenia stanowiska pracy, w wykazie stanowisk pracy, na którym są wykonywane takie prace.

Kontrole podejmowane będą na wniosek pracowników, którzy zwrócą się do PIP z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli w ww. zakresie. Kluczowe podczas tych kontroli będzie ustalenie, czy wykonywane prace są faktycznie pracami prowadzonymi w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zgodnie z odpowiednimi przepisami *ustawy o emeryturach pomostowych*. Wynikiem ustalenia zasadności umieszczenia danych prac w wykazie będą adekwatne do ustaleń decyzje administracyjne.

Dodatkowo PIP została zobowiązana do zawiadamiania ZUS o wszczęciu postępowania w sprawie kontroli wykazu lub ewidencji, a także o wynikach tej kontroli.

Niewygasający charakter uprawnień pracowników do otrzymania emerytury pomostowej może spowodować konieczność zwiększenia zaangażowania organów PIP w kontrole tego zagadnienia, jak również wydłużyć czas trwania czynności kontrolnych i prowadzenia postępowań w tym obszarze. Problematyka rzeczywistego ustalenia wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze często wymagać będzie uprzedniego wydania decyzji dotyczącej wykonania badań i pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy – co również może wpłynąć na długotrwałość prowadzonych postępowań.

Z rozszerzeniem zakresu przedmiotowego kontroli wiązać się będzie zwiększenie liczby wydawanych decyzji, bowiem dopiero po uprawomocnieniu się decyzji dotyczącej wykazu możliwe będzie prowadzenie postępowania administracyjnego (poprzedzonego najczęściej postępowaniem kontrolnym) dotyczącego wpisania pracownika do ewidencji. Wzrośnie też liczba odwołań od decyzji i skarg do sądów administracyjnych.

Planowana liczba kontroli: **bez limitów**

Koordinacja: **Departament Prawny**
Departament Nadzoru i Kontroli

▶ OPIEKA ZDROWOTNA – PRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW PRAWA PRACY, W TYM BHP

Kontrole w podmiotach leczniczych ukierunkowane będą na ocenę stanu przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy – w szczególności zagadnień wymagających zintensyfikowania czynności kontrolnych ze względu na zagrożenia dla zdrowia i życia pracujących.

W zakresie prawnej ochrony pracy kontrole obejmą zagadnienia związane z przestrzeganiem przepisów dotyczących: zatrudniania, czasu pracy, wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy, urlopów wypoczynkowych, a także zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

W obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy inspektorzy pracy sprawdzą spełnienie wymogów i terminowość szkoleń z dziedziny bhp, profilaktycznych badań lekarskich oraz ocenę ryzyka zawodowego przy poszczególnych pracach. Ocenia także przestrzeganie procedur bezpieczeństwa związanych z wykorzystywaniem w diagnostyce różnych urządzeń i materiałów oraz ogólną organizację pracy. Analizie poddane zostaną działania pracodawców ograniczające narażenie na działanie szkodliwych czynników dla zdrowia oraz prawidłowość ewidencjonowania zdarzeń wypadkowych, w tym związanych ze zranieniem ostrymi narzędziami medycznymi (tzw. zaktucia) oraz wypełnianie obowiązków związanych z przeciwdziałaniem zdarzeniom wypadkowym,

W związku z koniecznością ograniczania możliwego wpływu zagrożeń mutagennych i teratogennych na pracujących w podmiotach leczniczych, które występują podczas przygotowywania, podawania oraz przechowywania leków cytostaticznych działania kontrolne PIP zweryfikują również realizowanie przez pracodawców obowiązków z tym związanych. Sprawdzeniu podlegać będzie także ograniczanie narażenia personelu, który nie podaje tych leków, tj. salowych, sanitariuszy i osób sprzątających sale chorych poddanych chemioterapii.

Planowana liczba kontroli: 80 kontroli

Koordinacja: Departament Prawny
Departament Nadzoru i Kontroli

► GÓRNICTWO – PRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW PRAWA PRACY, W TYM BHP

Przedmiotem planowanych kontroli jest sprawdzenie stanu przestrzegania przepisów prawa pracy dotyczących czasu pracy w zakładach górniczych oraz w firmach świadczących usługi dla górnictwa. Inspektorzy pracy zwrócą przede wszystkim uwagę na zagadnienia dotyczące zachowania zasady przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy, zapewniania pracownikom odpoczynku dobowego i tygodniowego, zapewniania co najmniej raz na 4 tygodnie niedzieli wolnej od pracy, organizowania pracy w skróconych normach czasu pracy ze względu na warunki klimatyczne, a także polecenia pracy w godzinach nadliczbowych w razie szczególnych potrzeb pracodawcy, pracownikom zatrudnionym na stanowiskach pracy, na których występują przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń lub natężeń czynników szkodliwych oraz innych aspektów z zakresu ewidencji czasu pracy.

Górnictwo to jeden z najbardziej niebezpiecznych sektorów gospodarki, w których poważne wypadki często mają charakter zbiorowy. Podczas kontroli kopalni zajmujących się podziemnym wydobywaniem kopalin szczególna uwaga zostanie zwrócona na sprawdzenie ewentualnych nieprawidłowości, które mogą skutkować wystąpieniem zagrożeń wypadkowych dla pracowników tych zakładów pracy oraz firm świadczących usługi górnicze w kopalniach. Inspektorzy pracy sprawdzą przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, posiadanie przez pracowników uprawnień i kwalifikacji do obsługi maszyn i urządzeń, prowadzenie przez pracodawców skutecznego nadzoru nad warunkami pracy (także za pomocą prawidłowo zorganizowanej służby bhp), wyposażanie pracowników w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, a także stan techniczny maszyn i urządzeń stosowanych podczas wydobywania. Zweryfikowany zostanie sposób wykonywania prac i ich bezpieczna organizacja, w tym stosowanie zabezpieczeń związanych z występowaniem zagrożeń naturalnych na stanowiskach pracy (m.in. przed zagrożeniem wybuchu pyłu węglowego, przed zagrożeniem metanowym, czy zagrożeniem tąpniętami). Inspektorzy pracy skontrolują również wykonywanie prac zgodnie z instrukcjami i technologiami obowiązującymi w kopalniach.

W kopalniach odkrywkowych występują zagrożenia naturalne o charakterze geologicznym, geotechnicznym i hydrogeologicznym oraz zagrożenia o charakterze technicznym, związane z zastosowaniem określonych technologii wydobywania i przerobu surowca, wykorzystywanych maszyn, urządzeń i środków transportu. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na nieprawidłowości, które mogą skutkować zagrożeniami dla życia lub zdrowia osób pracujących w tych kopalniach. Inspektorzy pracy oprócz podstawowych zagadnień bhp, do których należą:

- profilaktyczne badania lekarskie,
- szkolenia w dziedzinie bhp,
- ocena ryzyka zawodowego i obowiązki informacyjne z tym związane,
- wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze,

sprawdzą przestrzeganie przepisów i zasad bhp, dotyczących stanu technicznego maszyn i urządzeń, stanu technicznego schodów, pochylni, pomostów, dróg transportowych, a także oznakowanie i zabezpieczenie miejsc niebezpiecznych, w tym dróg transportowych.

Planowana liczba kontroli:

- Podziemne zakłady górnicze
 19 kontroli
- Kopalnie odkrywkowe
 81 kontroli

Koordinacja: Departament Nadzoru i Kontroli
 Krajowa Sekcja Górnicza OIP Katowice

▶ HANDEL – PRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW:

- **PRAWA PRACY, W TYM O OGRANICZENIU HANDLU W NIEDZIELE I ŚWIĘTA ORAZ NIEKTÓRE INNE DNI,**
- **TECHNICZNEGO BEZPIECZEŃSTWA PRACY**

Kontrole będą miały na celu dokonanie kompleksowej oceny przestrzegania przepisów i obejmowały będą prawidłowość wykonywania pracy zarobkowej w ramach umów cywilnoprawnych, przestrzegania przepisów o czasie pracy oraz wypłacie wynagrodzeń i świadczeń ze stosunku pracy, ale także zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, których nieprzestrzeganie stwierdzane było najczęściej.

Inspektorzy pracy skontrolują przestrzeganie przepisów bhp, ze szczególnym uwzględnieniem prac transportowych i magazynowych, bezpieczeństwa stosowania środków transportowych i respektowania obowiązujących norm prawnych w zakresie ręcznego przemieszczania ciężarów. Sprawdzony zostanie także stan techniczny oraz wyposażenie obiektów i pomieszczeń pracy, w tym zaplecza socjalnego, ochrona przed porażeniem prądem elektrycznym, eksploatacja komór chłodniczych, eksploatacja zgniatarek do kartonów i urządzeń do wypieku pieczywa, stan techniczny drabin i podestów oraz bezpieczeństwo obsługi urządzeń do obróbki żywności.

Kontynuowane będą, realizowane od 2018 r., kontrole przestrzegania przepisów *ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni*, których celem będzie dokonanie oceny stanu przestrzegania przepisów oraz eliminowanie przypadków powierzania (pracownikom i zatrudnionym) pracy w handlu oraz wykonywania czynności związanych z handlem w placówkach handlowych w dni wskazane w ustawie.

Podejmowane działania, co do zasady, będą miały charakter interwencyjny. Typowanie sklepów do kontroli następować będzie w oparciu o rozpoznanie przeprowadzone przez inspektorów pracy, zgłoszone skargi dotyczące łamania zakazów określonych przywołaną ustawą, a także informacje medialne. W pierwszej kolejności kontroli poddawane będą placówki, w których nieprzestrzeganie przepisów ujawniono w poprzednich kontrolach, a także te, które korzystały z wyłączeń, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy, prowadząc jednocześnie działalność o charakterze sportowym czy kulturalnym i turystycznym (jest to pochodna wyroków Sądu Najwyższego wskazujących kierunek interpretacji tego przepisu).

Planowana liczba kontroli:

Przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp:

- Placówki wielkopowierzchniowe
 50 kontroli
- Mniejsze placówki handlowe
 300 kontroli

Przestrzeganie przepisów o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni

bez limitów

Koordinacja: **Departament Prawny**
Departament Nadzoru i Kontroli

▶ OGRANICZANIE ZAGROŻEŃ WYPADKOWYCH W ZAKŁADACH ROLNYCH, Z UWZGLĘDNIENIEM LEGALNOŚCI ZATRUDNIENIA I PRAWNEJ OCHRONY PRACY

Rolnictwo to specyficzny sektor, łączący w sobie praktycznie wszystkie rodzaje zagrożeń czynnikami środowiska pracy – począwszy od zagrożeń fizycznych w postaci urazów związanych z pracą z użyciem maszyn rolniczych, czy hałasu, po zagrożenia chemiczne i biologiczne. Celem kontroli będzie dokonanie oceny warunków i zasad wykonywania określonych prac przez osoby zatrudnione w podmiotach związanych z produkcją rolną. Sprawdzone zostanie wyeliminowanie lub istotne ograniczenie zagrożeń wypadkowych i zawodowych, występujących w środowisku pracy rolnika lub wynikających ze sposobu jej wykonywania. Ocenione zostaną działania pracodawców związane z zabezpieczeniem osób pracujących przed czynnikami niebezpiecznymi, szkodliwymi i uciążliwymi. Inspektorzy pracy skontrolują przygotowanie pracowników do pracy, zapewnienie zaplecza higieniczno-sanitarnego (co jest szczególnie ważne w związku z zagrożeniami biologicznymi) oraz dostarczenie niezbędnych informacji z zakresu prowadzonych prac (tj. instrukcji bhp, oceny ryzyka zarodowego itp.).

Kontrole obejmować będą również przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym przede wszystkim w zakresie wypłaty wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń związanych z pracą, a także czasu pracy, ze szczególnym uwzględnieniem rzetelnego prowadzenia ewidencji czasu pracy, pracy w porze nocnej oraz w niedziele i święta, a także rozliczania i rekompensowania pracy w godzinach nadliczbowych. Inspektorzy pracy będą weryfikowali także prawidłowość nawiązania i rozwiązania stosunku pracy oraz zatrudniania na podstawie umów cywilnoprawnych, jak również wypłacania osobom świadczącym pracę na podstawie tego rodzaju umów wynagrodzenia w wysokości nie niższej niż wynikająca z wysokości minimalnej stawki godzinowej – zgodnie z przepisami *ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę*.

W działaniach kontrolnych dokonywana będzie także ocena legalności zatrudnienia osób świadczących pracę w zakładach rolnych – zarówno obywateli polskich jak i cudzoziemców. W odniesieniu do obywateli tzw. państw trzecich inspektorzy pracy sprawdzać będą, czy cudzoziemcy przebywają na terytorium Polski legalnie, czy legitymują się odpowiednimi dokumentami uprawniającymi do wykonywania pracy w Polsce i czy jest ona wykonywana na wskazanych w nich warunkach. Ważnym aspektem realizowanych kontroli będzie również kwestia przestrzegania zasady równego traktowania cudzoziemców w zakresie warunków pracy – w porównaniu z obywatelami polskimi, oraz eliminowanie przypadków nadużyć związanych z powierzaniem cudzoziemcom pracy w przedsiębiorstwach sektora rolnego w ramach usług świadczonych przez agencje zatrudnienia.

Planowana liczba kontroli: 160 kontroli

Koordinacja: Departament Nadzoru i Kontroli
Departament Legalności Zatrudnienia
Departament Prawny

PIERWSZA KONTROLA – WSPARCIE MAŁYCH FIRM W STWORZENIU PRAWORZĄDNYCH I BEZPIECZNYCH WARUNKÓW PRACY

Pracodawcy, którzy w okresie ostatnich 3 lat rozpoczęli działalność i zatrudnili pracowników, a dodatkowo nie byli dotychczas kontrolowani przez PIP, będą podlegać „Pierwszej kontroli pracodawcy”. W związku z faktem, że poznają oni dopiero zakres swoich obowiązków i odpowiedzialności wobec zatrudnianych osób, działania kontrolne wobec nich będziemy prowadzili w oparciu o formułę instruktazowo-doradczą, motywując ich do przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bhp i legalności zatrudnienia.

Zaplanowane kontrole kompleksowo oceniają przestrzeganie przepisów mających podstawowe znaczenie dla zapewnienia osobom świadczącym pracę odpowiedniej ochrony prawnej, terminowe zgłoszenie pracujących do systemu ubezpieczeń społecznych oraz sposób organizacji pracy i realizację obowiązków z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Założenia „Pierwszej kontroli pracodawcy” stwarzają pracodawcom kontrolowanym po raz pierwszy przez PIP możliwość skorzystania z fachowej wiedzy inspektorów pracy i wesprą ich w stworzeniu praworządnych i bezpiecznych warunków pracy. Jeśli podczas kontroli stwierdzone zostaną nieprawidłowości z obszaru prawa pracy, środki prawne wydane przez inspektorów pracy staną się gotowym rozwiązaniem najistotniejszych problemów związanych z zatrudnianiem osób. Pracodawcy otrzymają określony czas na wyeliminowanie uchybień, a jeśli kontrola nie ujawni rażącego naruszenia praw pracowniczych (w tym bezpośredniego narażenia na utratę zdrowia lub życia) oraz nielegalnego zatrudniania – mogą oni liczyć na stosowanie postępowania wykroczeniowego wobec osób winnych popełnienia wykroczenia przeciwko prawom pracowników tylko w zakresie środka wychowawczego (brak grzywny).

Planowana liczba kontroli: bez limitów

Koordinacja: Departament Nadzoru i Kontroli
Departament Legalności Zatrudnienia
Departament Prawny

